

DATOS IDENTIFICATIVOS

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I

Materia	Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I			
Código	P02G050V01501			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Rey Cao, Ana Isabel			
Profesorado	Rey Cao, Ana Isabel			
Correo-e	anacao@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A didáctica é o ramo das Ciencias da Educación que ten por obxecto a optimización do proceso ensino-aprendizaxe (E-A) en prol do perfeccionamiento do Ser Humano. O obxectivo fundamental desta materia é facilitar ao alumnado os coñecementos básicos para desenvolver con rigor didáctico a programación dun proceso de ensino-aprendizaxe a través das expresións motrices. A Didáctica é un contido transversal indispensable para a práctica profesional dos graduados en Ciencias da Actividade Física e o Deporte. Está presente en todo proceso de E-A, con independencia do ámbito onde se desenvolva: rendemento deportivo, ocio, educación ou saúde. Nesta aproximación inicial (no segundo cuadrimestre do mesmo curso impártese Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II) abórdanse os principais elementos do sistema que constitúe unha programación educativa. A materia aporta as ferramentas coas que posteriormente poder adaptarse ao plano da obra de calquer proceso de ensino-aprendizaxe en contextos non formais (docencia en actividades extraescolares, escolas deportivas, asociacións, centros socioculturais, academias, etc.) e formais (educación física escolar). A materia céntrase na dimensión máis instructiva dos procesos de E-A, no deseño e orquestación das tarefas de E-A para a optimización da presentación dos contidos en coherencia coas competencias, obxectivos; e os métodos de control da disciplina, espacio e comunicación.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
A22	Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte
B4	Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas A1

- Programar con coherencia intervencións educativa a través da motricidade.
- Coñecer e desenvolver os métodos didácticos nos procesos de E-A a través da motricidade.
- Seleccionar, secuenciar e formular obxectivos e contidos correctamente.
- Aplicar os métodos didácticos correctamente, adecuándoos ós principios, finalidades, obxectivos, competencias e contidos.
- Deseñar sesións a través da motricidade realizando unha elección e sistematización axeitada dos elementos didácticos.

Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte. B2

- Aprender os conceptos que permiten fundamentar a práctica didáctica de forma sistemática e rigurosa.

Coñecemento e comprensión dos factores comportamentais e sociais que condicionan a práctica da actividade física e o deporte. B4

- Comprender a interacción entre os elementos do acto didáctico e a súa repercusión no ensino-aprendizaxe a través da motricidade.

Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo. B25

- Desenvolver conductas de participación e colaboración na función docente.

Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional. B13

- Reflexionar previamente ao deseño de sesións como estratexia para alcanzar a coherencia na intervención.

Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional B11

Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da B12

Actividade Física e do Deporte

Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional B24

Capacidade para coñecer e aplicar o marco xurídico do ámbito profesional A22

Contidos

Tema

Bloque temático I. Conceptos xerais.	1. A didáctica.
	1.1. Contextualización histórica.
Exposición de aspectos conceptuais básicos para a comprensión da intervención didáctica nos procesos de E-A a través das expresións motrices.	1.2. Definición.
	1.3. Obxecto, funcións e clases de didáctica.
	1.4. Didáctica e currículo.
	2. Os procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte.
	2.1. Delimitación e epistemoloxía do concepto.
	2.2. Elementos do sistema. Concepción ecolóxica.
	3. A programación didáctica
Bloque temático II. Principios, finalidades, competencias e obxectivos nos procesos de E-A a través das expresións motrices.	4. Tipos de obxectivos e o criterio de nivel de concreción.
	5. As competencias en educación física.
Exposición dos diferentes tipos de obxectivos didácticos e competencias. Concepto e formulación aplicada aos procesos de E-A na actividade física e o deporte.	6. Tarefas do profesor/a vencelladas aos obxectivos e competencias.
	6.1. Vías de acceso á concreción dos obxectivos.
	6.2. A formulación de obxectivos.
	6.3. Taxonomías.
Bloque temático III. Contidos nos procesos de E-A na actividade física e do deporte.	7. Os contidos. Tipos de contidos.
	7.1. Os contidos na educación a través da motricidade.
	7.2. Contidos abstractos ou epistemolóxicos. Taxonomías.
	7.3. Contidos psicopedagóxicos. Taxonomías.
Exposición do concepto de contido, taxonomía e elaboración de secuenciacións e formulación de contidos.	8. Tarefas do profesor/a vencelladas aos contidos.
	8.1. Selección dos contidos.
	8.2. A formulación dos contidos.

Bloque temático IV. Os métodos na didáctica dos procesos de E-A na actividade física e o deporte.	9. Metodoloxía da intervención didáctica. 9.1. Conceptos e elementos. 9.2. As estratexias didácticas. 9.3. Estilos vs métodos de ensino.
Exposición dos métodos que conforman a metodoloxía e estratexias didácticas nos procesos de E-A na actividade física e o deporte.	10. Actividades de ensino-aprendizaxe. 10.1. A tarefa motriz. 10.2. Método de presentación da tarefa motriz. 10.3. Formulación de tarefas. 10.4. Análise didáctico das tarefas motrices.
Adecuación dos métodos ós diferentes contextos, obxectivos e contidos.	11. Métodos de práctica. 12. Métodos para a organización da sesión. 13. Métodos para a organización espacial e material. 14. Métodos para a formación e distribución de grupos. 15. Métodos para a comunicación. 15.1. Habilidades de comunicación. 15.2. Feedback. 16. Métodos para a xestión da disciplina.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	33	16.5	49.5
Sesión maxistral	18	9	27
Traballos tutelados	6	36	42
Prácticas de laboratorio	13	0	13
Actividades introdutorias	3.5	0	3.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2.5	12.5	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Traballo individual e grupal de resolución de tarefas. A profesora presenta e exemplifica a tarefa e o alumnado resolve e plantexa dúbidas. En base a un suposto práctico no cal se especifica un contexto, colectivo, e duración dunha actividade, o alumnado realizará un fragmento da programación, especificando os seguintes elementos: - Formulación de obxectivos. A corrección realizarase na aula ou titoría. - Elaboración dunha matriz abstracta de contidos que desenvolverían para ese caso. A corrección realizarase na aula ou titoría. - Formulación de contidos psicopedagóxica para o suposto plantexado. A corrección realizarase na aula ou titoría. - Deseño de tarefas adecuadas ao suposto. Explicitación de tarefas. En base a unha serie de criterios explicitados pola profesora [obxectivos, contidos, colectivo, método, etc.] explicitar con corrección tarefas didácticas. A corrección realizarase na aula ou titoría. - Elaboración dunha progresión de tarefas para a aprendizaxe dunha habilidade motriz. En base a unha serie de criterios explicitados pola profesora [obxectivos, contidos, características alumnos/as, método, etc.] explicitar con corrección as tarefas didácticas axeitadas para a aprendizaxe da habilidade especificada. Utilizaranse como criterios para realiza-la progresión os canais perceptivo, decisional ou execucional. A corrección realizarase na aula ou titoría.
Sesión maxistral	Clases Maxistrais nas que se explican os fundamentos teóricos. O alumnado asimila e toma apuntes. Plantexa dúbidas e cuestións complementarias.
Traballos tutelados	- Deseño e desenvolvemento dunha intervención didáctica a través da actividade física e o deporte. Aplicación de microensinanza. Cada grupo de tres persoas (ou dúas, se así o indica a profesora) desenvolverá unha sesión según as características básicas determinadas na opción que lle sexa asignada. En cada unha delas abórdase especificamente un método didáctico. Tomando como base ese elemento didáctico o grupo deberá deseña-lo resto de elementos didácticos para constituí-la súa sesión. Esta sesión deberá ser impartida aos seus compañeiros nas aulas prácticas. É obrigación do alumno/a manterse informado das posibles modificacións no calendario de prácticas. É obrigatorio realizar dúas titorías antes da realización da sesión. Unha delas será na hora de clase.

Prácticas de laboratorio Nas aulas de laboratorio se experimentarán as tarefas motrices propostas e a realización dunha intervención docente. Participación nunha microensinanza. Os métodos desenvolvidos serán mando directo, asignación de tarefas, microensinanza, ensino recíproco-pequenos grupos, ensino modular, resolución de problemas, descubrimento guiado e grupais participativas (para as reflexións-análise do final da sesión).

Actividades introdutorias- Explicación do funcionamento da asignatura: Fatic, titorías, avaliación, etc.
- Avaliación informal de coñecementos previos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Supervisión e discusión en titorías grupais e individuais sobre o traballo a desenvolver polo alumnado. Corrección personalizada dos exercicios. Revisión didáctica da proba de resposta longa.
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Supervisión e discusión en titorías grupais e individuais sobre o traballo a desenvolver polo alumnado. Corrección personalizada dos exercicios. Revisión didáctica da proba de resposta longa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballo escrito: Deseño e desenvolvemento dunha intervención didáctica a través da actividade física e o deporte. Os criterios son: - Entregar o traballo escrito no prazo establecido ao inicio do curso. - Desenvolver o traballo cumprindo os requisitos formais e de contido esixidos. - Levar á práctica a sesión deseñada. - Asistir a unha titoría e a clase correspondente para a revisión previa da sesión. - Deseñar e explicitar tarefas cumprindo os criterios solicitados (aplicación de métodos específicos). - Obrigatorio para todo o alumnado.	30
Prácticas de laboratorio	Control da asistencia e participación nas clase de laboratorio mediante lista da profesora. Asistir e participar activa e criticamente na microensinanza cun mínimo do 80% das prácticas das horas dos grupos B. A asistencia a máis de un 80% da docencia de aula de créditos B e C eximirá da realización do exame práctico final. Este criterio non é de obrigado cumprimento para superar a materia, posto que o alumnado que supere o 20% de faltas poderá acceder a avaliación final mediante una proba dos créditos de laboratorio. Calificación de apto/a ou non apto /a	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba escrita: preguntas cortas de índole conceptual e desenvolvemento procedimental de programación de elementos didácticos. Os criterios de avaliación son: Respostar con calidade os contidos conceptuais solicitados na proba escrita. Formular contidos e obxectivos con total corrección. Deseñar e explicitar tarefas cumprindo os criterios solicitados (aplicación de métodos específicos). Programar unha sesión seguindo unha teoría elaborativa coherente, dende as finalidades á tarefa.	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a asignatura é imprescindible acadar:

- unha calificación mínima de 5 puntos.
- obter unha calificación mínima de 1,5 puntos na metodoloxía de traballo tutelado.
- obter unha calificación mínima de 2,5 puntos na proba de resposta longa, de desenvolvemento. Realizarase na data e hora determinado no calendario oficial de exames.

Nas convocatorias correspondentes a un mesmo curso académico, se conservan as cualificacións obtidas polo alumnado. Será necesario repetir as metodoloxías necesarias para conseguir os tres criterios anteriormente mencionados.

Os traballos para ser avaliados deben ser entregados estrictamente nas datas determinadas pola profesora, que serán comunicadas xunto coa proposta dos mesmos.

A entrega dos traballos será en formato papel, a excepción daqueles casos nos que se especifique o contrario. Cando o traballo non se entregue persoalmente á profesora, debe adxuntarse por correo electrónico unha copia do mesmo simultaneamente a súa entrega na caixa de correos da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Blández Ángel, J. (2000). *Programación de unidades didácticas según Ambientes de aprendizaje*. Barcelona: Inde

Palao Andrés, J. M. & Ortega Toro, E.(2009). *Formas de organización en educación física*. Murcia: Diego Marín.

la Educación Física. Un enfoque constructivista. Barcelona: Inde.

Famose, J.P. (1992). *Aprendizaje motor y dificultad de la tarea*. Barcelona: Paidotribo.

Fraile Aranda, A. (coord.) (2004). *Didáctica de la educación física: una perspectiva crítica y transversal*. Madrid: Biblioteca Nueva.

la Educación Física I. Una perspectiva constructivista moderada. *Funciones de impartición*. Barcelona: Paidós.

la Educación Física II. Una perspectiva constructivista moderada. *Funciones de programación*. Barcelona: Paidós.

Hernández, J.L. & Velázquez, R. (coords.) (2007). *La Educación física, los estilos de vida y los adolescentes: cómo son, cómo se ven, qué saben y qué opinan*. Barcelona: Graó.

López Pastor, V. M., Monjas Aguado, R. & Pérez Brunicardi, D. (2003). *Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la educación física escolar*. Barcelona: Inde.

Senners, P. (2001): *La lección de educación física*. Barcelona: Inde.

Tandem. Didáctica de la Educación Física. Revista dispoñible na biblioteca UVigo

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Educación: Pedagogía da educación física e o deporte/P02G050V01103

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105

Socioloxía: Socioloxía e historia da actividade física e o deporte/P02G050V01203

Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física/P02G050V01301

Expresión corporal e danza/P02G050V01402

Outros comentarios

Recoméndase:

A asistencia de forma continua ás clases.

A realización das actividades de avaliación continua.

Prestar atención á temporalización das actividades e traballos do curso.
